

Revize NECP - doporučení na základě instrukcí Evropské komise

Členské státy musí podat návrh revize NECP do konce června 2023, konečnou verzi pak do konce června 2024.

Podle Evropské komise je NECP nástrojem strategického plánování, který má sloužit k urychlení implementace Evropské zelené dohody a transformace na čistou energetiku a ukončení závislosti na fosilních palivech z Ruska.

NECP by měl být v souladu s Politikou ochrany klimatu, proto by měla souběžně proběhnout i její revize.

Cíle snižování emisí

Členské státy by měly připravit NECP, které specifikují **konkrétní cesty, jak cílů pro roky 2030 a 2050 dosáhnout.**

- Aktualizované NECP by měly být ambicióznější než předchozí plány a kompatibilní s následující evropskou legislativou:
  - Evropský klimatický zákon (-55 % do 2030; klimatická neutralita do 2050)
  - Balíček Fit for 55
  - Balíček REPowerEU, zejména v oblasti dostupnosti energie a navýšení ambicí ve směrniciích RED a EED
  - Všechny relevantní evropské strategie v oblasti energetiky a klimatu (vodíková, solární, atd.).
- **Kompatibilita s evropskými cíli je nezbytným minimem**, státy ale mohou navrhnout plány s vyššími ambicemi.
- Podle instrukcí Komise mají členské státy zahrnout projekce a scénáře vývoje emisí skleníkových plynů v jednotlivých sektorech.

Energetika a OZE

- NECP se vztahují k novému cíli pro OZE, který je zatím předmětem vyjednávání.
- Doporučení, aby státy připravily přehled jednotlivých sektorů a jejich příspěvek ke splnění cíle OZE a podcílů pro oblasti dopravy, vytápění, průmyslu a budov včetně trajektorie pro podíl obnovitelné energie v sektorech elektroenergetiky, vytápění a dopravy a trajektorie pro jednotlivé technologie výroby obnovitelné energie.

Energetická efektivita

- NECP se vztahují k novému cíli pro energetickou efektivitu, který je zatím předmětem vyjednávání.
- NECP by měl obsahovat:
  - Kalkulaci a metodologii použité pro dosažení cílů energetických úspor;
  - Celkovou plochu ve veřejných budovách, která by měla být zrenovována nebo by v ní mělo dojít k ekvivalentním úsporám energií.
- NECP by se měl vztahovat k navýšenému cíli v rámci směrnice EPBD a měl by být kompatibilní s cíli Renovation Wave, podle nichž by se mělo roční tempo renovací do roku 2030 minimálně zdvojnásobit.
- Politiky a opatření by měly zahrnovat všechny sektory spotřeby energie v budovách, průmyslu a dopravě.
- Státy by měly uplatňovat princip *Energetická efektivita na prvním místě (Energy efficiency first)* a vysvětlit, jakým způsobem princip aplikují.
- Plán by měl zahrnovat plánovaná a implementovaná opatření, jejichž cílem jsou behaviorální změny přispívající k úsporám energií.

Sociální aspekty

Zahrnutí socioekonomických aspektů je podle instrukcí Komise klíčové. **Revidované plány by měly lépe zohledňovat socioekonomické dopady plánovaných opatření než předchozí verze.**

Členské státy by v plánu měly nově zohlednit distribuční dopady a energetickou chudobu a také úzká hrdla v celé ekonomice i v jednotlivých sektorech – jak v oblastech pracovní síly a potřebných kvalifikací, tak v oblastech materiálů a dodávek energie. Státy by také měly zhodnotit, jaký vývoj očekávají v odvětvové skladbě národní ekonomiky.

Za účelem zajištění spravedlivé transformace by plán měl zohledňovat i následující aspekty:

- Zaměstnanost a kvalifikace: plán by měl navrhovat strategii, jak identifikovat a měřit sociální dopady transformace na zaměstnanost a měl by zvážit, jakým způsobem těmto výzvám čelit. Státy by měly prioritizovat financování rekvalifikací a zlepšování kvalifikace.
- Energetická chudoba: plán by měl obsahovat data o počtu domácností zasažených energetickou chudobou a také orientační národní cíl pro snižování energetické chudoby, který je konkrétní, specifický, dosažitelný, měřitelný a časově omezený (SMART).

Instrukce Komise navrhuje několik příkladů dobré praxe, které státy mohou v zajištění spravedlivé transformace využít:

- Zvyšování energetické efektivity v sektoru dostupného sociálního bydlení;
- V oblasti úspor energie se zaměřovat na aktivity s nejvyšší spotřebou energie;
- Podpora přístupu ke kvalitnímu zaměstnání, rekvalifikace; vytváření pracovních míst v zelené ekonomice;

- Zajištění dostatečné sociální podpory nejohroženějším skupinám obyvatel;
- Podpora energetických společenství, která spotřebitelům umožní lepší přístup k obnovitelné energii.

Participace a dialog

Členské státy mají povinnost zajistit participaci veřejnosti na procesu přípravy NECP v souladu s Aarhuskou úmluvou a Nařízením o správě energetické unie a opatření v oblasti klimatu. Participativní a inkluzivní konzultace jsou nedílnou součástí přípravy NECP a jeho revize, a to jak ve fázi návrhu, tak i finální podoby NECP.

Instrukce Komise zahrnují také:

- Požadavek na veřejný **přístup ke všem relevantním dokumentům**, zprávám a východiskům na počátku konzultačního období;
- Doporučení na zřízení speciální webové stránky, která bude obsahovat všechny relevantní informace k revizi NECP.

Podle Nařízení o správě energetické unie a opatření v oblasti klimatu **musí veřejnost dostat příležitost podílet se na procesu dostatečně včas**. Z příkladů dobré praxe uvedených v Aarhuské úmluvě vyplývá, že by mělo **období pro zasílání připomínek trvat minimálně osm týdnů**.

Součástí procesu revize NECP jsou také víceúrovňové dialogy pro oblast energetiky a klimatu, které by měly sloužit jako platforma pro diskusi se zástupci regionů a měst o možných scénářích. Shrnutí výsledků těchto dialogů a popis jejich zohlednění pak musí být součástí NECP.

Dotace na fosilní zdroje

Podle Nařízení o správě energetické unie a opatření v oblasti klimatu mají členské státy povinnost informovat o dotacích na fosilní paliva a plánech na ukončení těchto dotací. V šabloně pro NECP potom státy mají definovat národní politiky, opatření a časový harmonogram směřující k ukončení dotací v energetice, obzvláště pro fosilní paliva.

Současné NECP neobsahují dostatečný seznam (a) všech dotací v oblasti energetiky, (b) dotací na fosilní paliva, and (c) plánů na jejich ukončení. Podle [DG ENER](#) jsou zprávy o dotacích na fosilní paliva v současných NECP nedostatečně kvalitní. V revidovaných NECP by proto státy měly zahrnout plány na ukončení dotací pro fosilní paliva.

Financování

Členské státy mají povinnost zahrnout přehled potřebných veřejných a soukromých investic a zdrojů financování.

Podle instrukcí Komise bylo zhodnocení investičních potřeb v předchozích plánech nedostatečné. Plány často neobsahovaly potřeby investic do klimatických opatření, pouze investice do energetiky.

Komise v instrukcích navrhuje několik příkladů dobré praxe:

- Připravit přehled investičních potřeb pro každou politiku a opatření, případně pro jejich kategorie;
- Podrobněji popsat metodologii včetně výchozích scénářů a typů investic.

Ohledně zdrojů financování mohou státy využít [Přílohu XIII k NECPRs](#) pro zpracování přehledu na úrovni jednotlivých politik a opatření. S ohledem na [zjištění Evropského účetního dvora](#) je tento krok důležitý, aby bylo zajištěno, že finance z evropských fondů budou skutečně směřovat na smysluplná klimatická opatření.

Synergie s fondy EU

Státy by měly:

- **Aplikovat princip Do No Significant Harm při definování politik a opatření;**
- Popsat roli Národních plánů obnovy (včetně kapitol REPowerEU) v implementaci nového NECP – včetně vyčíslení finančního příspěvku z Národních plánů obnovy;
- Zahrnout odkazy na NPO pro každou relevantní politiku a opatření (plně pokryto; částečně pokryto; nepokryto v NPO; a specifikovat, jak se plány vzájemně doplňují);
- Zahrnout synergie mezi cíli pro rok 2030 (NECP) a Plány spravedlivé transformace.

NECP bude úzce souviset se Sociálními klimatickými plány. Členské státy by proto měly:

- Zahrnout počáteční analýzu, která bude základem pro zpracování Sociálních klimatických plánů;
- Vysvětlit, jakým způsobem budou využívat finance ze Sociálního klimatického fondu pro dosažení relevantních cílů.

V oblasti Společné zemědělské politiky by plán měl zahrnovat synergie mimo jiné v těchto oblastech:

- Lepší zhodnocení dopadů v oblasti zemědělské politiky a opatření na snižování emisí
- Navýšení uhlíkových propadů
- Identifikace relevantních obnovitelných zdrojů jako například biometan

Centrum pro dopravu a energetiku (CDE)

Barbora Urbanová, barbora.urbanova@cde-org.cz

Štěpán Vizi, stepan.vizi@cde-org.cz